

UNESCO Programm Inimene ja biosfäär (MAB)

Rahvusvahelise koordineerimise nõukogu (MAB ICC) 30. istung

23.–28. juuli 2018, Palembang, Lõuna-Sumatra provint, Indoneesia

Toomas Kokovkin

ARUANNE

21.08.2018

Üldist

Olles jälginud programmi MAB arenguid mõnekümne aasta jooksul, saan siinkohal esitada üldisemaid tähelepanekuid ja eristada uusi olulisi suundumusi selles. Positiivsena rõhutaksin, et programm on muutunud oluliselt tegusamaks ja konkreetsemaks, seda eriti pärast Lima tegevuskava ja uue strateegia vastuvõtmist (2016). Nimetan olulisemad tendentsid:

1. ÜRO allorganisatsiooni programmina seotakse MAB-i tegevus vahetult 17 ülemaailmse **säästva arengu eesmärgiga**. Biosfäärialad kui programmi tegevuspaigad on selgemini deklareeritud säästva arengu mudelpiirkondadena.
2. Aastaks 2020 lõpetatakse biosfäärialade **nimistu korrastamine**. Käib jõuline protsess, mille tulemusel Sevilla strateegia raamistikule mittevastavad alad arvatakse nimistust välja. Paljud liikmesriigid taandavad ise oma biosfäärialad, kus näiteks ei ole näidata seost kohaliku kogukonna kestliku arenguga.
3. On valmis saanud MAB-i **brändingu ja kommunikatsiooni** “tööriistakomplekt”, kus sõnumit jagatakse n.ö. Lugude rääkimise kaudu¹. Biosfäärialade edulugusid levitatakse sotsiaalmeedias teemaviitena #ProudToShare. On loodud ca poolsada biosfäärialade edulugusid tutvustavat üheminutist videofilm².
4. Töö noortega. UNESCO noortefoorumi eeskujul alustas tööd **MAB noortefoorum**. Esimene kokkusaamine toimus septembris 2017 Itaalias, kus osales 282 noort inimest kokku 142 biosfäärialalt.

---

1 Komplekti fail allalaadimiseks:

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/SC/images/Annexe3_BrandandStory_Toolkit.pdf

2 Näiteid videofilmidest:

Filipiinid, Palawani BA <https://www.youtube.com/watch?v=G1VnRvy8qwk>

Lõuna-Aafrika Gouritz BA <https://www.youtube.com/watch?v=tWEBeyggUKE>

Hispaania (Kataloonia) Montseny BA <https://www.youtube.com/watch?v=PDPTXrzb1Dc>

Istungi käik

I–II. Avamine ja avasõnad. Indoneesia esindajad rõhutavad programmi MAB tähtsust selles bioloogilise mitmekesisuse poolest ülimalt rikkas riigis ja näevad võimalusi inimeste heaolu parandamiseks.

III. Lahkuv MAB ICC esimees Dr Babin (Prantsusmaa) esitab oma aruande. Rõhutab programmi MAB tihedamat seost **bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemiteenuste** organisatsioonidega. MAB on suurendamas koostööd Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste (CBD COP) konverentsil ja soovib aktiivselt osaleda Elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste koostöökogu (IPBES).

IV. Uue büroo valimised. Uueks esimeheks valitakse Indoneesia, nimeliselt Pr. Enny Sudarmonovati. Büroo liikmeteks (aseesimeesteks) valitakse Rootsi, Honduras, Nigeeria, Sudaan ja Eesti (viimase esitas Slovakkia). Programmi kuueliikmeline büroo volitused kestavad kaks aastat.

V. Päevakorra kinnitamine.

VI. Programmi sekretäri aruanne. MAB sekretär Dr Clüsener-Gott andis ülevaate viimase aasta jooksul toimunud sündmustest ja arengutest ning mitmeid statistilisi näitajaid. Enamiku neist arengutest nimetasin käesoleva aruande alguses punktides 1 kuni 4. Huvitav, et maailma biosfääri aladel elab kokku 250 miljonit inimest ja pindala on kokku ca 7,3 miljonit ruutkilomeetrit.

VII. Liikmesmaade, temaatiliste ja piirkondlike võrgustike aruanded. **Eesti aruandes** rõhutasin, et Lääne-Eesti saaretiku biosfäärialal on looduskaitse tagatud hästitoimiva riikliku süsteemiga. Kohalikku säästva arengu teemat lahendatakse põhiliselt kohalikul tasandil, s.o. MTÜ-de ja ettevõtete tasandil. Biosfäärialal on loodud partnerite ring, kellega sõlmitud koostöölepped. Paljusid projekte rahastatakse Euroopa Liidu toel programmi LEADER kaudu, näiteks energeetika, turismi ja kohaliku toidu projektid. Biosfäärialala strateegia on saanud osaks uute valdade arengukavades, isegi poliitilised erakonnad on kasutanud kohalikel valimistel biosfäärialala mõistet. Eesti osaleb mitmes temaatilises ja piirkondlikus võrgustikus, need on EuroMAB, NordMAB ja Saarte biosfäärialade võrgustik. Koos Rootsi, Soome ja Läti partneritega valmistatakse ette Läänemere võrgustikku. Jätkuvalt on katsumuseks teadlaste sidumine biosfäärialala tegevusega, teadusasutuste huvi taasäratamine. Selleks on biosfäärialala koordinaator hiljuti korraldanud kaks konverentsi, mis olid pühendatud sotsiaalsetele- ja mereuuringutele.

VIII. Lima tegevuskava (LAP) elluviimine. Sekretariaat esitas aruande, mis põhineb liikmesriikidele saadetud küsimustikel. Algandmed olid suhteliselt puudulikud, kuid ettekandja tegi nendest väga kandvad ja detailsed järeldused. Kuna tulemusi ei saa lugeda piisavalt tõesteks, siis piirdun üldise tõdemusega: LAP elluviimise seiramiseks tuleb välja töötada korralik, hästi formaliseeritud ja mõõdetav süsteem. Eriti pidades silmas, et LAP vahearuanne tuleb valmistada aastal 2020.

IX. MAB noorte foorum. Nagu eespool öeldud, toimus 2017. aastal suurejooneline MAB noorte kokkusaamine Itaalias. Väga positiivsete meeleolude harjal soovitakse jätkata ja tehakse ettepanek moodustada liikmesriikides selleks kontaktikeskused (*focal points*). Minu hinnangul on Eestis selleks väga head võimalused, arvestades näiteks UNESCO ERK haridus- ja noorteprogrammide hulka. **Oma sõnavõtus** istungil avaldasin arvamust, et MAB noortefoorumi kontakti (ifovahetus-, koordineerimis-) punkt oleks MAB Sekretariaadi juures vajalik.

X. Uued biosfäärialad. Ajaliselt väga pikk päevakorrapunkt. Ka väga emotsionaalne, kuna uute alade kinnitamisele järgnes mõne delegatsiooni juubeldamine, trummipõrin ja laul, lippude lehvitamisest rääkimata. Kinnitati 24 uut biosfäärialala. Kutsuti tagasi 7. Lisandus kaks uut riiki: Moldova ja Mosambiik.

Kokku on tänase seisuga maailmas 686 biosfääriala.

XI. Võrgustiku korrastamine ehk “*Process of excellence*”. Protsessi eesmärgiks on tagada aastaks 2020, et kõik biosfäärialad vastaksid Sevilla strateegia raamistikule. Praegu on veel 64 biosfääriala 31 riigis, mille kohta oodatakse vastavusseviimist või täiendavate andmete esitamist.

XII. Perioodiliste aruannete hindamine. Kokku kinnitati 80 perioodilist aruannet 31 riigist³.

XIII. Noore teadlase auhind. Kuulutati välja 7 noort teadlast eri piirkondadest, kes said MAB preemia (preemiafond kokku 30000 USD). Pöörasin tähelepanu, et enamik töödest on ökoloogia valdkonnast, kuna biosfäärialade olemus eeldaks rohkem inimtegevusega seotud uuringuid. **Oma sõnavõttus** juhtisin tähelepanu sellele, et Euroopa ja P-Ameerikast nominatsioonide vähesus on seletatav, kuna reeglite järgi on eelistatud arengumaade noorteadlased.

XIV. MABi kommunikatsioonistrateegia (vt ka p. 3 käesoleva dokumendi alguses). Sekretariidi esindaja Pr Bouamrane tegi hiilgava esitluse, kaasates sellesse saalis olijaid, multimeedia vahendeid ja isiklikku šarmi. Pärast arutelu kiideti kommunikatsioonistrateegia heaks.

XV. Biosfäärialade tehnilised juhtnöörid (*Technical guidelines*). Alustatakse dokumendi väljatöötamist uute biosfäärialade loomise juhendamiseks. Toimus põhjalik arutelu eesmärgipüstitusest, meeskonna koosseisust ja ajakavast. **Oma sõnavõttus** kiitsin algatuse vajalikkust ja ütlesin, et see on 40 aastat hiljaks jäänud. Täpsemad suunised töötab sekretariaat koos bürooga välja järgmiseks MAB ICC istungiks⁴.

XVI. *Public-Private-Partnerships*. Sõna said mitme suurfirma esindajad (metsandus, lennundus), kellel oli positiivseid näiteid koostööst biosfäärialadega ja häid ideid säästva arengu teemal.

XVII. Järgmine MAB ICC istung toimub juunis 2019 Pariisis.

Toomas Kokovkin
UNESCO MAB kontaktisik
UNESCO ERK nõukoja liige

---

³ Viimane Eesti perioodiline aruanne esitati 2015 ja kiideti heaks MAB ICC istungil 2017.

⁴ Eestis ilmus 2004. aastal raamat “Kohtumispaik. Biosfääri kaitsealade kogemus maailmas ja Eestis, iseäranis Hiiumaal”, milles on põhjalik peatükk “Kuidas teha biosfääri kaitseala”.

